

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felölös szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányboltoknál.

Tervek a városházán.

Városunk haladásának legújabb emeltyűit régóta halljuk emlegetni. Főleg a nyomászó anyagi terheken akar segíteni városunk polgármestere; könnyíteni a mind súlyosabbá váló pótdad terhein, úgy, hogy az újabb kulturális feladatok létesítésére anyagi és erkölcsi erőnk legyen.

Saára Gyula dr. polgármester kidolgozott tervei részben keresztül mentek már a különböző szakosztályok retortáin, minden a programbizottság elé kerültek, a mely azokat letárgyalván, részben a novemberi, részben a decemberi közgyűlés elé utalja.

A községi iskolák államosítása.

Pótadónk legjelentősebb részét, körülbelül egyharmadát, az iskolaügy emészti fel. S ezek a terhek nemcsak hogy nem csökkennek, de folyton nagyobb és nagyobb összeget nyelnek el. A Deák Ferenc-utcai iskola most épült meg 150 ezer k. költséggel, 10 osztály szolgálja a tanügy érdekeit s már lassan ismét emelik fel fejüket az új tervek, a melyek Belvárosban új fiú és leányiskolák, a külterkeken hasonlóan új iskolák építéséről, illetőleg a tanügynek néhány évtizedre való újabb orvoslásáról beszélnek. A polgármester látva ezeket a folyton tornyosuló terheket, meg akarja

állapítani a város végső tanügyi terhét, a melynél többet iskolákra nem szándékozik fordítani. Mindez csak az iskolák államosítása után érhető el.

A polgármester jelzi, hogy a városok közül többen épen a súlyos anyagi terhek könnyítése céljából belementek már az államosításba. Megnyugtatóan elmondja, hogy az átadási szerződésnél, a melyet a polgármester köt az állam kiküldöttével, ki lehet kötni, hogy az állam átvegye a már működő tanítókat, a kiket csak fegyelmi okokból, illetőleg saját kérelmükre helyezhetnek át. Szintügy átveszi a hitoktatással járó terheket. Tanítókat vallás szerint a felekezetek arányában nevez ki az állam. A tanítók végezhetnek munkát az ipariskoláknál is.

Az állam az iskolákat csak az általa előirt jókarban veszi át. Ez azonban a városra nézve nem jelent újabb terhet, mert az állam akkora összeggel segíti a várost, amekkora az átalakításokra szükséges összeg törlesztésére elég. Az állam természetesen az iskolák miniszterőségét is kívánja, vagyis az egyes osztályok tanulói létszáma nem lehet több 60-nál.

Ha ezentul valamelyik felekezet államosíttatni akarja a maga iskoláit, külön kell tárgyalnia az állammal. Tehát ez sem ró újabb terhet a városra.

A polgármester azt kérte az értekezlettől, hogy a legközelebbi, 21-én tartandó közgyűlésen betérjesztendő javaslatához járuljon hozzá, a mikor miniszter kiküldendő közegével a tárgyalás megkezdésére kér felhatalmazást.

Házbérfillér.

A város jövedelmének támogatására a polgármester a házbérfillért ajánlja. Vagyis azok a kik 120 kor. házbért fizetnek, ez után 2%-ot, 300 koronáig 3%-ot, 600-ig 4%-ot, 600-tól felfelé 5%-ot fognak fizetni.

A számvevőség szerinti számítása a városnak illetően módon befolyó jövedelme 71 ezer koronára rug.

Átíratás illeték.

Az átíratásokat szintén megadóztatni kívánja a polgármester. És pedig úgy, hogy a hol a kincstár 5%-ot szed, 1%-ot kapjon, a hol az állam 10%-ot vesz, vagyis az az ajándékozásoknál, ott a város 2%-hoz jusson. Ebből a város a számvevőség kalkulációja, illetőleg a múlt évi átíratási forgalom alapján 35 ezer korona új jövedelem háramlik a városra.

Az értekezlet általánosságban örömmel hozzájárult a polgármester tervéhez, sőt különösen az utóbbi adót a legméltányosabb és legigazságosabb adónak kívánja tekinteni.

A székesfehérvári rendház és gimnázium.

Székesfehérvár, az ős koronázó város az Árpádok családi birtokának gyöngye s uralkodásuk idején az államéletnek középpontja. Jeles iskolái ró már Szent-István korában szó esik. Országos előkelőségét az egész közepkoron át megtartotta. 1543-tól 1688-ig török uralom alatt állott. Ennek megszüntével a jezsuiták megkezdtek működésüket. Iskoláiban tanítottak, de gimnáziumukat csak 1724-ben november 6-án nyitották meg. Az oktatás a „Ratio atque Institutio Studiorum Societatis Jesu” szerint ment végbe. Várossy Antal és Amade Antalné báróné hatalmas adománya segítségével 1745-ben a rendház, 1751-ben meg a Nepomuki Szent János tiszteletére avatott egyház megépítésével készült el. A Jézus-társaság eltűrésekor (1773) a gimnáziumot három évig még a jezsuiták látták el, mint világi papok, de 1776-ban a pálosok vették át. Vörös Antal a budai tankerület főigazgatója buzdítja őket, hogy hazaszeretet és vallásosság vezérelje működésükben; tegyék a tanulást az ifjúságnak könnyűvé és kellemessé;

járjanak el egyöntetűen s ápolják a békét és egyetértést. Ilyen irányítás mellett fogtak hozzá a tanításhoz a Ratio Educationis (1777) rendszerében. Itt tanított közülük „a hazafiság tüzes ébresztője”, Virág Benedek és Anyos Pál is. Tíz évre terjedő hazafias munkájuk közben villámként sujtott le rájuk II. József császár rendelete 1786-ban, mellyel a palotásrendet eltörölte. A királyi biztosok a templomot bezárták, a rendházat meg kaszárnyának foglalták le. A volt pálosok egymás után hagyták el a gimnáziumi tanszékeiket, melyekbe világiak ültek. E közben megjelent 1806-ban a második Ratio Educationis. Életbe léptetésére az idő épséggel nem volt alkalmas. A nagy francia háborúk a békés munkát megakasztották s az 1803-iki nemesi insurrekcióban a tanuló ifjúság jelentékeny számmal vett részt. S márszról nem voltak világi tanfőfiak, kik a pálosok helyét pótolták volna. 1809-ben már három tanszék üres és az igazgató arról értesíti a tankerületi főigazgatót, hogy be kell csukni a gimnáziumot, ha a helytartónács nem segít a bajon.

Ilyen körülmények között a kormányfőfiaknak a zirci ciszterciak hivatottságáról kedvező véleményük volt. Maga Rainer királyi herceg Zircen 1810-ben megfordulván, ezt jegyezte be

naplójába: „Zircen a papok kitűnő oktatásban részesültek s műveltség és erkölcsösség dolgában a többi apátság papsága fölé emelkedtek.” A zirci apátság nem tért ki a bizalom elől, 1813-ban a pécsi és székesfehérvári gimnázium átvételére vállalkozott. A mint meg a következő évben (1814. augusztus 19.) Zirc, Pilis és Pásztó hármass apátsága egyesült és Dréa Antal apát kormányzása alá került: a rendtagok fokozott buzgalommal fogtak tanítói nagy feladataik megoldásához.

Dréa Antal apát megköszönte a királyi kegyet, mely a cisztercita rend gondjaira két új gimnáziumot bízott; megígérte, hogy három év alatt mind a három gimnáziumot felszereli és tizenkét tanuló részére konviktumot állít. A gimnázium első igazgatója Villax Ferdinánd lett. Az ő vezetése alatt indult meg 1813-ban a nevelés és oktatás munkája, a második (1806) Ratio Educationis megszabta keretek között. Ez a gimnázium osztályainak számát hatban állapította meg. Az Entwurt (1849) csak négy és nyolcosztályu gimnáziumot tűrt meg. A székesfehérvári gimnáziumra is most az a sors várakozott, hogy négyosztályu aligimnáziumná lea. Villax Ferdinánd apát és Bükü Theofil gimnáziumi igazgató irányításával azonban a ciszterci

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete,

ELŐLÖTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ.
Nagy választék ágy és asztalneműekből,
— fehér és színes barchetok, stb. — Olcsó, szabott árak.

Mai lapunk 4 oldal.

00000636

Saára Gyula dr. polgármester pedig megjegyyezni kívánta, hogy ezek az új városház felépítésére fordítassanak, mint a melynek fölemelése a közgyűlés 1896-ban nagy felkesedéssel hozott határozata alapján a városnak becsületbeli kötelessége.

UJDONSAGOK.

A szerkesztő körülhordozza a véres kardot üzenvén ezeket:

Testvérek, tollforgató férfiak ott a periferiákon! Hallgatóstok, ez a makacs és kártartó csend azon hitet kényszeríti reánk, hogy felétek megállt a világ. Nincs történet, nem forog a föld, nem mozog a csillagrendszer, senkinek háza, kazla ki nem gyúlad, csirkéjét él nem lopják, koponyáját be nem verik. A magisztrátusok körül sem történik semmi, a viharok megálltak, száj és körömfájás nincs, sőt még megbizottsági tagok se választódnak. Emberek! ez lehetetlen! Ellenben: lelktünkbe férközik a sanda gyanu, hogy nincs tintótok, eltörött a tollatok, vagy elfeledtetétek, hogy minket az előfizetési súlyos pénzekon kívül fürgén és okosan megküldött írtek érdekelnek. Kialtó szavunk tehát így írsog felétek: *Tudósításokat kérünk, rövid, vel gyors tudósításokat!*

ebánosi beiktatás. Kisteleki István belvárosi p. ebános vasárnap, e hó 13-án reggel 6 órakor tartotta beiktatását a székesegyházban. A beiktatási aktust K. Horváth István kanonok tartotta, gyönyörű beszédet intézvén az új plebánoshoz, aki szintén igen szép beszédben ajánlotta magát hívei szeretetébe. A beiktatási ünnepélyen részben a korai idő miatt, részben mivel értesítés nem történt, — sajnos — alig 50—60 hívő jelenhetett meg. A beiktatást a plebánus délelben pazar lakoma követte, amelyen 33-an vettek részt.

Esküvő. *Veihinger József* helybeli szabónagyipáros vasárnap tartja esküvőjét *Mihályi Rózsikával* Nagykanizsán a plebánia-tempolmban.

rend elhatározta, hogy „Fehérvártól a rend a négy felsőbb osztályi fel fogja állítani saját költségén, felszereli és saját egyénéből választott tanárokkal látja el.” Így azután az 1850—51-ik tanévben megmaradt a hat osztály, melyekhez 1851—52-ben a hetedik, 1852—53-ban meg a nyolcadik osztály járult. Bula Theofil igazgatósága (1849—1859) a vallásérköcsi és hazafias nevelés s oktatás gondos, módszeres kezelésével és a tanárok szakszerű iródműködésével a felvirágzás korának lett megnyitója a székesfehérvári gimnázium életében.

A haladás általános jelenségei között egyedül állott mozdulatlanul a gimnázium régi tisztos épülete, mely immár százharminc esztendőn át szolgált az ifjuság hajlékál. Ennek helyén *Rezussek Antal* apát 1874. é. 1875-ben 240.000 korona költséggel, *Gerlach Benjámint* (1859—1886) gimnáziumi igazgató felügyeletével, kétemeletes új gimnáziumot építtetett, a magyar nemzet művelődéséért hevülő lélek áldozatának tiszteletreméltó példáját nyújtva. Az épületet maga *Rezussek apát* 1875. október 3-án avatta fel. A

— **A ciszterciák névtára 1910—11. tanévre most jelent meg rendkívül izéles kiállításban.** Mint nagyon kedves és nagyon értékes dolgot említjük meg, hogy a könyv felét a Rend rövid, dióhéjba foglalt magyarországi története nyitja meg. Megemlíti pár szóval a rend történetét Szent-Benedek-től kezdve, a ki az első magot vetette el. Majd Szent-Róbertet említi fel, a ki 1098-ban a mostani rend alapját vetette meg. Szent-Bernát európai hatalommá tette a ciszterciákat, halálakor 1153 ban 343 ciszterciita apátság borult gyászba. Hazánkba III. Béla hozta be a ciszterciita atyákat, a kik 1179-ben jelentek meg nálunk először. A zirci apátság 1182 ben alapult. Innen indult ki óriási tevékenységük, a mely hazánk megművelésén vad területein a lelki művelődés, vallásosság, földművelés, ipar, sőt a kereskedelem terén is vezetők, tanítók munkát végeztek.

A könyv ezután sorra tárgyalja a zirci, szentgothárdi, pillisi, pásztoi apátságok történetét, az egri, székesfehérvári, pécsi, bajai rendház és főgimnázium, valamint a budapesti tanárképző intézet történetét és jelenhelyzetét.

A rend apátja, *Vajda Ödön*, főrendiházi tag, a Szent István-rend vitéze, a Lipót-rend lovagja, Zirc és Szentgothárd diszpolgára stb. 1834-ben születtett tehát a legidősebb tag. Jelenleg 159 tagja van a Rendnek: 1 apát, 117 áldozópap és 41 növendék. Ezek között van egy főigazgató: *Vass Bertalan dr.*, egy nyug. főigazgató: *Platz Bonifác dr.*; 3 egyetemi tanár: *Békefy Remig dr.* és *Platz Bonifác dr.* A főgimnáziumokban 1612 tanulót tanítanak (Fehérvártól 869 a tanulók száma), a plebániákhoz tartozó kath. hívek száma 28,875, a tanköteleseké 5201.

Lapunk mai tárcarovatában leadjuk a székesfehérvári rendház pompásan megírt történetét.

— **Uj megbizottsági tagok.** A folyó hó 14 én tartott megye bizottsági tagválasztásokról folytatódólagosan közöljük a következőket: Kálozon bizottsági taggá választották meg *Varga Kálmán* ref. lelkészt és *Baráty Dánielt*. Mányon a bizottsági tagválasztás alkalmával beadtak összesen 104 szavazatot. Ebből *Papp Antal* 77-et Cseh Elek 37-et, *Horvát József* ugyancsak 37-et kapott.

nyolcvanéves aggyastán ünnepi beszédét, szinte a patriarchák nyelvén, imígyen fejezte be: „Óhajtam abban áll, vajha szent rendem tagjai, kik hatvanéket év óta hitegettek innét, az eltakarított ó falak között a vallásérköcsi, hazafiai és tudományos elvek áldásos magvait, az új falak közt is szerencsével folytatván hasznos munkásságukat, azon édes, azon jutalmazó gyümölcsöket lássák mindenkor fáradozásuknak, hogy ezen, nemes város vidékének mindazon gyermekei, kik az intézetet fölkeresték, egytől egyig hívei legyenek és maradjanak szent vallásunknak, hívei koronás fejedelmünknek, tisztelők minden felsőbbségnek, örömei és büszkeségei szüldőknek, munkás és szerető fiait az édes hazának s messzesugárzó dicsősége a magyar névnek és a magyar nemzeti műveltségnek!”

Ettől kezdve a ciszterci rend tagjai *Pallér Kelemen* (1836—1897), *Szenecy Győző* (1897—1984) és *Zalai Mihály* (1904 től) igazgatók vezetése alatt nevelik és oktatják a magyar ifjuságot.

Két bizottsági tagsági helyet kellett betölteni. Minthogy Cseh Elek és Horváth József egyenlő szavazatot kaptak, sorshúzás után döntöttek a második hely betöltésében. A sors Cseh Elek kezébe adta a mandátumot. Budafokon *Heller Iván* apátplebánost egy szavazó ellenében valamennyi szavazó támogatta.

— **A miniszter elismerése.** *Skultéty Ferenc* helybeli gazdasági szakitanító egy praktikus könyvcet írt a háziiparról. A könyvet képekkel illusztrálja a szerző, hogy annál áttekinthetőbb, hasznosíthatóbb legyen. A földművelésügyi miniszter elismeréssel adózván a praktikus könyv szerzője iránt, az allampénztár terhére 1000 koronával 500 példányban megrendelte a munkát.

— **Halálozások.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést: *d.ri Páky Béla* csákvári postamester f. hó 16 án életének 33, boldog házaasságának 7 évében hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése ma délután 3 órakor volt. Az elhunytban *Szabó Ferenc* helybeli építőmester vejét gyászolja.

Cseh Alajos, vármegyei tisztviselő (nyomda-vezető) f. hó 16-án hosszas szenvedés után életének 59-ik évében elhunyt. Temetése holnap d. u. 3 órakor lesz a Horogutcai gyászházból.

Hurbán Ede villanyszerelő folyó hó 15 én 19 éves korában elhunyt. Temetése tegnap volt a Budai-utról

Tóth Lajos folyó hó 14 én 49 éves korában elhalálozott. Tegnap temették a Széchenyi-utcai gyászházból.

Özv. Rotter Ferencné folyó hó 15 én 70 éves korában elhunyt. Földi maradványait tegnap d. u. hantolták el.

— **Birtokbérlet.** A helybeli *Deutsch Testvérek* fakeskedő cég bérbevette *Kotulinszky gróf* szenteleki, vasmegei 3000 kat. hold erdejét 2 millió 180 ezer koronáért. A *Deutsch Testvérek* cég nagyszabású fűrészteletet fog a bérleten létesíteni.

— **Szaj és körömfájás egyre terjedőben van.** Főkép a megyében terjed hihetetlen gyorsasággal a betegség. Az alisipáni hivatalnak minden nap jelentenek néhány új esetet a terjedő ragályról. A mai jelentés szerint a szaj és körömfájás már Vereben, Vértesbogláron és Bodmérön, tehát a megye legszakibb felében is talajt fogott. A fertőzés a városban is terjedőben van. A Tóvárosban terjedt a leggyorsabban. Jelenleg a Vizivárosban a legerősebb. A Tóvárosban már gyűgyulóban vannak a szaj és körömfájás állatok. A külteleken még alig ütötte fel fejét a betegség.

— **A városházáról.** A város pénzügyi szakosztály ma d. e. 10 órakor ülést tartott *Saára Gyula dr.* polgármester elnöklétével. Az ülés tárgya a következő volt: A Tóvárosi Szent Imre-ovoda ovódásnéje kérvényt nyújtott be a városhoz, hogy 600 korona fizetése 1000 koronára emeltessék, olyanképen, hogy 400 korona segélyt adjon a város neki fizeteskiegészítésként. A szakosztály pártolólag tárgyalta le a kérelmet. A segély, ha a közgyűlés is megszavazza, 1911. január 1-étől lesz esedékes. Tanácskoztak a házi pénztár kamatra elhelyendő pénzeiről. A határozat az, hogy a házipénztár pénzei a Székesfehérvári Takarékpénztárban tőkésítetnek, a közpénzek három egyenlő részben a Székesfehérvári Takarékpénztárban, a Fejérmegyei Takarékpénztárban és a Közgazdasági Bankban helyeztetnek el. Az árva pénzek elhelyezését 2 egyenlő részletben a Fejérmegyei Takarékpénztárban és a Székesfehérvári Takarékpénztárban óhajtja elhelyeztetni a szakosztály.

Női trico téli kesztyűk	36 fillértől.
Magasszárú gyermek cipők	K. 170
„ „ csizmák	5.—
„ „ vikszos női cipők	7.—
„ „ boksz	8,50
„ „ chevro	10.—

Olcsó szabott árak!
Mindennemű posztó, sár és hócipők, halina csizmák, kalapok, szőrme és posztó sapkák, coliek, muffok — nagy választékban

Téli férfi harisnyák párja	40 fillértől
Szarvasbőr férfi kesztyűk	K. 2.—
Magasszárú férfi vikszos cipők	7.—
„ „ boksz	9.—
„ „ chevro	11.—
Gyermek crimmer sapkák darabja	1,20
„ nubia	4.—

Knazovitzky Béla divatáruházában.

Ugyancsak ma d. e. volt ülés a póthitel elintézésének kérdésében. A város költségvetésének rovatába felvett összegekre 22 ezer korona póthitel vált szükségessé. A bizottság a póthitel rendezését akképen eszközölte, hogy a póthitelként előirányzott 22 ezer koronára a költségvetési rovatába felvett összegekben azok redukálásával keresnek fedezetet.

— **Az OMKE.** vasárnap d. u. tartotta tisztújító gyűlését a következő eredménnyel:

Elnökké: Wertheim Armin, társelnökké: Karl István, alelnökké: Bernstein Sámuel, Zsigethy Miklós. Választmányi tagokká: Deutsch Aladár, Deutsch Gyula, Ehrlich Miksa, Flits Miklós, Gerő Jakab, Heumann József, Hübner Károly, Illés Károly, Kaltenecker Márton, Klöckner József, Knazovitzky Béla, Kohn Adolf, Kováts Antal (gabonakereskedő), Kiss Géza, Krausz Jenő, Ofner Mór, Pető Miksa, Pollák Henrik, Sági Gyula, Schlamadinger József, Schön Rudolf, Siltnerberg Soma, ifj. Singer József, Weisz Miksa, Wertheim Pál, Wiener Armin, Beer Zsigmond (Csákvár), Braun Dávid (Sárbogárd), Bruck Arnold (Rácalmás), Budai Béla (Martonvásár), Dockner Armin (Seregélyes), Freud Miklós (Bicske), Flakker Sándor (Bicske) Gansl F. Viktor (Mór), Pajtsits Emil (Adony), Steiner László (Mór), Tatay Béla (Sárbogárd), Vértes Károly (Lovasberény), Weisz Henrik (Lovasberény), Wessely Miksa (Adony), Wessely Zsigmond (Kápolnásnyék).

A választmány ezután titkárává egyhangúlag dr. Holló Jenőt választotta meg.

— **A város hivatalos órái.** Az adókezelések körül felgyülemelő munkára való tekintettel a polgármester úgy intézkedett, hogy a városi számvétség adókövetési osztályánál a hivatalos órák d. e. 8 órától 12-ig és délután 2—5-ig lesznek.

— **Felügyelők az iparsiskolában.** Dr. Saára Gyula polgármester a következő leíratot küldte Pausch Rafaelt igazgatónak az iparsiskolai felügyeletet illetőleg:

Az iparos inasiskola szervezésével foglalkozó 1893. évi augusztus 31-én 38564. sz. miniszteri rendelet az iparos-inasiskola felett gyakorlandó felügyeletet az iparsiskolai bizottságra bízta. Hogy iparsiskolai felügyelő bizottságunk e miniszteri rendelkezésnek eleget tegyen, az 1910—11. tanév alatt gyakorlandó felügyelet a bizottság egyes tagjai között a következőleg osztotta föl az időt.

1910. November 1-től 15-ig Flakker József
November 15-től 30-ig dr. Czapyar László. Dec. 1-től 15-ig dr. Csöppentzy Mihály. December 15-től 31-ig dr. Saára Gyula.

1911. Január 1-től 15-ig Keresztes Zsigmond
Január 15-től 31-ig Schnéizer Nándor. Február 1-től 15-ig dr. Kisteleki Károly. Február 15-től 28-ig Pető Miksa. Március 1-től 15-ig Wehinger Sándor. Március 15-től 31-ig Fűzy Márton. Apr. 1-től 15-ig Németh István. Április 15-től 31-ig Kováts Ferenc. Május 1-től 15-ig Langráf Lajos. Május 15-től 31-ig dr. Kuthy József. Junius 1-től 15-ig Nagy Ignác.

— **Ülések.** Folyó hó 12-én d. u. fél 3 óra-
kor ülést tart a vízvezetési bizottság.

18-án d. u. 5 óra-
kor ülést tart a cselédmenhely ügyében lesz ülés, 20-án d. e. 10 óra-
kor ülést tart a gazdasági szakosztály és d. e. 11 óra-
kor ülést tart az öreghegyi
hegyközség tart ülését. 21-én d. e. 9 óra-
kor ülést tart a választmány és d. e. 10 óra-
kor ülést tart a bizottság.

— **A jegyzők szabadsága.** A vármegye a jegyzők régi kívánását fogantatotta akkor, amikor szabályrendelettel rendezte a jegyzők szabadságát. Az új szabályrendelet megállapítja, hogy a rendszeresített jegyzőknek évenként 6 heti szabadságra van joguk, az élethossziglan megválasztott segédjegyzőknek pedig 4 heti szabadságra. A szabadságot bármikor kérhetik. Szabadságuk alkalmával helyettesítendik ki a vármegye, a helyettes, azokban a községekben, ahol segédjegyző is van, a segédjegyző lesz. Ez esetben a helyettesnek külön díjazás nem jár. Ha a szabadságot jegyző mellett nem dolgozott segédmunkatárs, a helyettesítést valamelyik környéki jegyző látja el. A helyettesítő jegyzőnek 6 korona napi díj és 50—50 fillér kilométer pénz jár. A helyettesítő jegyző, abban a községben, amelyben helyettesít, hetenként egyszer, vagy kétszer

— a munkaanyag szerint — tartozik megjelenni.

— **A színházi bizottság** tegnap d. e. 11 óra-
kor Saára Gyula dr. polgármester elnökletével ülést tartott. Több hozzászólás után elhatározták, hogy a színházba vilányvilágítást fognak bevezetni. A tervek kivételével a mérnöki hivatali biztáknak meg foglalkoztatni a bizottság a Tisztviselők Otthona helyiségeinek felmondásával. A felmondást 1911. május 1-ére veszik tudomásul.

— **Sakk.** A Székesfehérvári Sakkosztály Tár-
saság f. hó 26-án (szombaton) este 6 óra-
kor tartja XI. évi rendes közgyűlését. Erre az alkalomra, — amint halljuk — Maróczy Gézát hívják meg, hogy a jelentkezőkkel simultán játszon. Erről a nagyszabású sakkeménnyről még majd részletesebben is értesítjük lapunk olvasóit.

— **Meghívó.** A székesfehérvári ker. szoc.
földműves-munkások csoportja f. hó 20-án, va-
sárnap este 7 óra-
kor házalapia javára Katalin-
bált rendez Távirada utcai helyiségben, melyre a tagokat és a résztvevni óhajító közönséget ez uton hívja meg a rendezőség. Belépti-díj személyenként 60 fillér. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtázza. Rendezők a vigalmi bizottsági tagok.

— **Pálya Nagy Lexikonát** fölösleges a fő-
városi könyvtügvégynököktől megrendelni, mert azt épügy szállítja Klöckner Péter udvari könyvkereskedő Székesfehérvárról, részletfizetésre is.

— **A honvédelmi miniszter** rendeletet kül-
dött szét a törvényhatóságokhoz, nevezetesen a mi törvényhatóságunkhoz is. A rendeletben felszólítja a törvényhatóságot, hogy az 1911 évi ujoncozási munkálatokat haladéktalanul kezd-
jék meg. Még folyó év december hó 20-ig ter-
jessze fel a vármegye, hogy 1911-re hány állít-
táskötelest vezet elő. Intézkedik továbbá a ren-
delet arról, hogy az ismeretlen helyen levő állít-
táskötelesek kipuhatolására haladéktalanul ala-
kulanak meg a bizottságok. Az ujoncozási mun-
kálathoz adatairól 1911. február 20-ára várja a
miniszter a törvényhatóság jelentését. A hon-
védelmi miniszter a gyors intézkedésekkel azt
célozza, hogy a sorozások még akkor is idejében
legyenek bonyolíthatók, ha a sorozás rendes ha-
táridejét az előre nem látható politikai események
eltolják.

— **A kis szökevények.** A veszprémi gyermek-
menhelynek két kis szökevénye van. Tankács Józ-
sef 15 éves és Zsitnai Károly 13 éves buda-
pesti illetőségű fiúk a menhelyből megeltek és a
nagyvilágnak láttak. A szülőházának, Buda-
pestnek vették utjokat, azonban csak városunkig
jutottak el. Itt megakadtak rajtuk a rendőri szem-
ek. Nagy nehezen és csak a rendőri szigorral
lehetett kivenni belőlük, hogy mi járatban van-
nak. A rendőrség gondoskodott visszaszállításukról.

— **Talált embercsontváz.** A Deák Ferenc-
utcában ma gélben 12 óra-
kor egy rejtélyes lelete
bukkantak. Özv. Palkovits Ferencnek kertjében ke-
rités leállítása miatt földet ástak a munkások s
ez alkalommal mintegy 120 centiméternyi mély-
ségben egy embercsontvázra akadtak rá véletlen-
tül. Az esetet azonnal jelentették a rendőrségnek,
ahonnan Simon Sándor tb. főkapitány, Árókay
Antal dr. kerületi orvossal jelent meg. A követ-
kezőket konstatálták: A talált csontváz egy kö-
rülbelül 50 éves ember csontváza, 30 éve lehe-
tett a föld alatt. Beszállították a hullaházba. A
rejtélyes lelet valószínűség szerint valami bün-
tény következménye. Az eset teljes tisztázása
céljából orályszen nyomoz a csendőrség.

— **Az alkohol.** Az eset Seregélyesen tört-
ént. Farkas György rácalmási lakosnak valami
dolga akadt Seregélyesen. Persze ez utat ki se
birta volna italozás nélkül. Utközben valahol be-
vette magát a korcsmába és ivott. Ennek volt a
következménye az a szerencsétlen állapot, hogy
Csiramejor határában holtrészegen fetregve ta-
lálták rá az emberek. A majorbeliek befektették
az istállóba, ahol nemokára meghalt. Az orvosi
vizsgálat konstatálta, hogy az alkohol ölte meg.

— **A Székely-féle javaslat és a jogi vizsgák.**
Mint hogy a Székely-féle javaslatból pár hónap
mulva törvény lesz, mindazok, akik a törvény
életbe lépését doktorátust nem szereznek, csak két
évvel később lehetnek önálló ügyvédek. Akik azt
akarják, hogy az új törvény reájuk ki ne hasson,
és így két évet nyerjenek, forduljanak a dr.
Dobó jogi szemináriumhoz (Kolozsávár, Bolyai-u.
3.) melynek segítségével hat hét alatt lehetnek
egy szigorlatot. Ez annál is inkább tanácsos,
mert a beállott egyetemi rendszerváltozások kö-
vetkeztében a szigorlatok anyaga aránytalanul
magnagyobbodott. Az intézet kikölcsönzi tanköny-
veket helyettesíti, az összes szigorlati kérdéseket
felőlel jegyzeti, melyekből otthon előkészült
jelöltek rövid rekapituláló kurzus során készíthi
elő. A Jogi vizsgák letétele c. most megjelent
könyvet díjmentesen megkűdi.

Van szerencsénk a nagyérdemű közön-
ség szives tudomására juttatni, hogy
lakásunkon (Kossuth-utca 9. sz. 12. eme-
leten) lánykakat elfogadunk, a nő felső-
ruha szabászat tanítására. Teljes tisztelet-
tel Rötting Nővérek.

— **Értesítés.** Szives tudomására hozom a
n. é. közönségnek, hogy Olympia Mozgófény-
képszínházamat Budai-ut 3. sz. a. (volt Tóvárosi
Olvasókör) megnyitottam és azt a mai kornak
megfelelően ujonan átalakítva a m. t. közönség
rendelkezésére bocsátom. Ezen alkalommal hí-
lás köszönetet mondok Székesfehérvári város köz-
önségének azon szives támogatásáért, melyben
a Vásártéren levő nyári színházamat részeseitette,
kérve, hogy ezen szives támogatást a Budai-uton
levő Olympia színházamra is kiterjeszteni ke-
gyeskedjék. Főtörekvésem lennd, hogy a n. é.
közönségnek csakis elsőrendű és erkölcsileg ki-
fogástalan műsorokat, ugyszintén legújabb világ
eseményeket a legelőkelőbb cégekől beszerelve
mutassak. Különös súnyt helyezek műsoraim
megválogatásánál főleg ünnepek és vasárnapok
a szórakoztató, tanulságos és szemléltető oktatásra.
Elvezetem színházátogató közönségemet a világ
minden tájkára, ismertetem népek erkölcsét,
szokásait, a csodás természet szépségeit, hegyek,
völgyek alakulatait, tengert, kolosszális iparte-
lepeket, a technika legújabb vívmányait stb. sor-
ozatos bemutatásra kerülnek hazánk nevezetesebb
városai, természet szépségei és földi, ugyszin-
tén egyes kiválóbb ipartelepe is. Előadások a
jól fűthető színházban minden csütörtök, péntek
(új műsor) és szombat, vasárnap (új műsor) tar-
tatnak. Az előadások kezdete este 8 óra-
kor. Vasárnap és ünnepeken 3 előadás 4, 6 és 8
óra-
kor. Kiváló tisztelettel Fekete Géza, az Alba
és Olympia Mozgófényképszínházak tulajdonosa.

— **Névmagyarosítás.** Kisköru Lakenbacher
Ernő zalaegerszegi illetőségű helybeli lakos ve-
zetéknevet „Lányi”-ra magyarosította.

— **A tabajdi bicska.** A tabajdi legények
híresek a bicska kezésének jólsikerült művele-
teiről. Szűts Imre, Szűts Mihály és Vég András
tabajdi legények borozgattak a múlt vasárnap
délután és ekkor eszükbe jutott, hogy ők tulajdon-
képpen halálosan gyűlölik Sörer István tabajdi
legényt. Elővették a bicskát és felkeresték hara-
gosukat. Hosszu keresés után megtalálták a le-
gényt, a ki mindjárt tisztában volt azzal, hogy
mi járatban vannak a vendégek. Még csak valami
védő eszköz sem volt a kezében. S a legények
még sem átalották, hogy teljes aparáttussal rá-
rohanjanak. Megverték, súlyosan megbicskálták,
még a ruháját is leszaggatták róla s azzal, mint
a kik jól végezték dolgukat, ott hagyták ruhá-
lanul a ködös, hideg éjszakában. A legény élet-
veszélyesen megbetegedett. A támadót fejle-
tette, de úgy hisztük ezzel nem sokra megy,
mert a vérengzésnek nem voltak tanui.

— **Rövid hírek.**

— **Elleni ponyva.** Bakonyi István pátkai lakos
főljelentést tett a helybeli rendőrségnek hogy teg-
nap a gőzmalom udvarán álló kocsijáról valaki
ellopott egy vizálló ponyvát. Keresik.

— **Vízvázlaláság.** A rendőrség Tóth Imre
helybeli szolgát, aki Rukk Mária cselédleányt
kerékpárjával elütötte, 1 napi elzárásra és a költ-
ségek megtérítésére ítélte.

Éjjei láрма. Tóth Imre helybeli lakos folyó hó 13-án éjjel a Sas- és Palotai utcák lakóit éktelen hűrmájával fellármázta. A rendőség ezért 2 napi elzárásra ítélte.

Az 1910. évi brüsseli világgiallításon minden tekintetben, főleg azonban a géptechnikák terén a legmagasabb kézességek voltak képviselve s ezéért a nemzetközi bíráló-bizottság feladata sokkal nehezebb volt, mint valaha ezelőtt.

Annál nagyobb a Singer Co. varrógéprészvénytársaság diadala, hogy gyártmái, mint a világ legelőbbséges varrógépek a „Grand Prix”-et ették kiténtetve.

SZINHÁZ.

November 15.

Mikor sárba hullanak a liget utolsó levelei, mikor-kelletlen kőd terpeszkedik ázott házainkra és kedélyünkre — eresztünk alá megérkeznek a tél könnyen suhanó, csicsérgő fecskéi, a szinészek, hogy a jókedv tavaszát, a vidámság dertűjét virraszák fel szomorú estéinkre.

Öszintén mondjuk, hogy szívesen vártuk őket, hálásak vagyunk megérkezésükért s örömmel is üdvözlöljük őket mindannak nevében, a mit színek és magyarnak találunk.

Szíves gonddal vártuk őket. A városi hatóság rendet teremtett a szintér környékén. A ki nem látta, szinte kimereszi a szemét.

— Nagyszerű! az igazgatónak két pénztári helyiség kell már. Ugy megalapozta a társulatát, hogy egész biztosan reményli a tolongást — s ha más nem is, de a fizető publikumot nagyon meg akarja becsülni s inkább két pénztárt csináltat, mint hogy a tolongás miatt valaki visszatérjen.

Ah! lépünk beljebb, ott a ruhatár pazar mivolta kápráztatja a szemünket. Most már nem a csupasz falon, és nem hideg folyosón helyezük el a felöltőinket, hanem két elegáns ruhatárban. — A nézőtér meg szinte megdöbbentően átalakult. Az üvöltő dervisek szükre szabott kalitkája a két oldalon eltűnt. Nem fognak lódobogással port verni az orrunk alá s nem visitanak s bőgnek okkal vagy ok nélkül a fülünkbe, ha valamelyik tündér ott a színpadon az ő elismerésükre szomjazott rá. Ott fenn a második emeleten adhatják a bankot, ott se a tündérek, se a jámbor filiszterek nem törődnek magas véleménynyilvánításukkal.

Mindez a szemnek és száznak ingere! Most következnek azonban a fülek gyönyörűsége! Edes melódia csiklandozza a halló érzékünket. Frysaj mester 20 embere katonás akkurátossággal s a művészi hajlandóságok minden ismérvével pótolja a tavalyi hét kintornások szomorú seregét. A karmestert már a direktor állította az élükre. Derék jóakaratu ember, de a kibén nemesak a jóakaratu nagy, hanem megfelelő karokkal és dirigens bottal is párosul, aki még a lámpa sípkáját is leröpteti a nemes igyekezetben. Szóval Mascagni élülhet mellette a 200 tagu bandájával.

Zsufolt ház, az utolsó helyig megtelt nézőtér várja a függöny fölgördülését:

Pompás! Új arcok, idegen megjelenések! Először Miklósi Margit göndörödik elénk. Ő az arany parasztné, vagy mondjuk inkább magyarán: gazdag német paraszt asszony, a kinek a szolgálatában áll Rézi, (Lónyai Pirokska) a tehemes leány, a kit a leleményes szerző: Buchbinder Bernát ur, *muzsikus leánynak* tett meg. Mert hát a Rézi nemes vérből származott. Az atyja Haydn József (Vértes Mihály), a nagy zeneművész, az anyja pedig egy szegény, már eltűnt ismeretlen. Hogy ő tehemes leánnyá devalválódott, arról bizony nem tehet, az a szerencsétlenül önnelmei apja bűne. Szóval a

muzsikus leány egy nagyon kis pont a gazdag asszony udvarában, a kinek lefeljebb az az érdeme, hogy nagyon szereti azt a számarat, a mely a színpadon is élvezi a tehemes leány kedveskedését. De van még egy kiválósága: Gyönyörűen énekel. A zseniális zeneköltő keringőjét énekl. Ezt hallja meg Haydn és a nagy művész unokaöccse Károly (Érczkövi Károly). A pásztorleányt kiragadják az intrikáló asszonya köréből s az Haydn közelébe, sőt a hercegi udvarhoz kerül. A második felvonás már itt játszik. Az egyszerű pásztorleány a maga ügyetlenségével és tapasztalatlanságával állandó derűtségünk tárgyát képezi. Közben megismerkedünk Elena Montebellivel (Boriss Bianka), az olasz táncosnővel, a ki fiatal kora mellett (most került ki a színészközléből) is nagy igyekezettel lejtette táncát az ifjuság nagy gyönyörűségére. Látjuk a herceget (Földvály Sándor) szimpatikus alakjával, a hercegnét (Hidvéghyéné Blanka) fiukat (Kovács Hanna), a ki — a jelek szerint — az Érisz almáját fogja kínálni a szépre áhítozó ifjuság gyönyörűségére. A harmadik felvonásban kipattan a titok. Rézi és Haydn egymásra találnak s a tehemes leány a tanító ur felesége lesz.

A mint látható: Buchbinder Bernát ur megirigyelte önmagát s nem valami találékonysággal új kiadást rendezett az Erdészleányból, a mely szintén az ő műve. Hogy annak az értékéhez nem mérhető, nyugodt lélekkel elmondhatjuk. A zenéje sok kedvességet árul el, de a Haydn keringőt kivéve, kevés különösebben kiemelkedő momentumot találunk benne.

A szerep súlya persze a csinos Lónyai Pirokskára nehezedett, a ki — szívesen elismerjük, birta is az izmos válláival. Ezt azonban a művészi tehetségeire is elmondhatjuk, hiszen nem ismeretlen előttünk. Tavaly, mikor Szalkai direktor primadonna versenyfutást rendezett, ő érkezett be legelőbbsé s úgy énekelve, mint rutinizott játékaival messze felülhaladta versenytársait. A hangja nagy terjedelmű, erővel és színnel pompás és még mindig kellemes élvezetet nyújt. A játékát itt-ott egy kissé túlzottan rutinizottan találtuk. Igaz, hogy ez a szerep olyan, a melyen nagyon nehéz megtalálni az arany középutat s az ennivalóan kedves naivitás (Kormos) helyett könnyen a pásztorleány túlzottan groteszk vonásai tűnnek előtérbe. Erős aláfestésekkel dolgozik s színezése sokszor nagyon is ríktó, sőt — s ezt talán épen a művésznő érdekében mondjuk meg — kellemetlen is. Pl. az utolsó jelenetben Haydn legisznozása. Ez mulatságos lehet edzett férfifüleknek, de hiszen a színházba hölgyek is szoktak járni.

Egyelőre talán elég lesz ennyi. Érczkövi régi ismerős. Zengő szép baritonját örömmel hallottuk s különösen a szelidebb hangok után ítéelve bizton reméljük, hogy a szezonban sok gyönyörűséget találunk majd benne.

Öszintén örültünk a közönség lelkes tüntetésének Batori mellett. Hiába! Akkor munkát s annyi jóakaratot a kedvredirítésben érdemes honorálni. Szintig szimpatihával fogadta a becsületes Vértes ismert jó játéka.

Talán még a karról is megjegyezhetünk annyit, hogy a külső megjelenés elég kellemes volt s nem kell a hasonlatot a különböző orgonásipok vagy pláne az öregaszonyok kitöredezett fogsora mintájára keresnünk. Az énekük azonban gyenge volt. De hisszük, hogy ezt is csak az össze nem gyakorlásnak kell betudnunk.

A játék körülbelül negyedfél órát vett igénybe.

Hiszük, hogy nem az első és utolsó telt ház jelenlétében.

November 16.

Jó játék — botrányosan szűkkörü közönség.

Az esküdtszék.

Az ercsii gyilkosság

Tegnap az ercsii legények ügyét tárgyalta az esküdtbíróóság. Emlékeztünk rá, hogy a nyár folyamán Ercsiben — egyik korcsmában — gyilkosság történt. Három berugott legény halálra sebesítette Tokits Nándort, aki 22 sebből vérezve másnap kiszivéedett. Az esemény aug 7 én történt a Gévy-féle vendéglőben, amely a vasárnap délután kellemes elütésére olyan jó alkalmat szokott adni. A legények ittak s persze a bor megoldotta nyelvüket. Elmondották egymásnak azt is, amit egyébként nem mondotak volna el. Ezután soron következett a bicska. Tokits védekezett tőle telhetőleg, a tulerő azonban elnyomta. A sebesülések következtében is egyre vesztette erejét s végre 22 sebesülés után elesett. Félholtan szállították haza, honnét másnap gyógykezelésre Pestre akarták vinni. Ezt azonban nem érte meg, másnap reggelre meghalt. Gyilkosait, Pintér Imrét, Burlovics Györgyöt és Németh Péteat az esküdtszék elé idézték, ahol ügyüket tegnap tárgyalták le.

Az esküdtszék a tárgyalásra a következőképen alakult meg: elnök Tömöry József, szavazó bírák Bodányi László és Sohár Béla, jegyző Köhler Jenő, a vádat Hajcsék Gyula dr., kir. ügyész képviselte.

A tanú kihallgatás után az esküdtök marasztaló verdíket hoztak. Pintér Imrét ennek alapján 3 évi, Burlovics Sándort 2 évi fegyházra, Németh Jánost 1 évi fegyházra ítélte az esküdtbíróóság.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a

Magyar Király szálloda helyiségében

minden szerdán és szombatom müncheni

Paulaner sör

lesz csapolva.

Naponta 10 krajcáros zóna reggeli. Színház után frissen készült vacsora kis adagokban is.

Minden este cigányzene.

Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Számos látogatást kér tisztelettel

Barnai Ignác,
szállodás.

ZILZER MANÓ

férfi-, flu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szőgyény-Marich-utca.

Allandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, flu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,

köpenyek (havelok)

börkabátok, utazóbundák,

raglan-felöltők, kabátok.